Subsidieaanvraag ondersteuning Buurtbudgetten

Ondersteuning van !WOON bij de implementatie van het democratiserings- instrument Buurtbudgetten

NB. Concept subsidieaanvraag ondersteuning Buurtbudgetten/september 2019
De definitieve aanvraag zal worden ingediend via het Subsidieloket.

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
2	Doelstelling en context	3
3	Aanpak	5
4	Projectorganisatie	7
5	Tijdpad en kosten	7

Contactpersonen !WOON:

10.2.e

Raad van Bestuur

10.2.e @wooninfo.nl

06 10.2.e

1 Inleiding

!WOON is vanuit haar aanwezigheid en ervaring met het versterken van bewonersinvloed en participatie gevraagd te helpen bij het implementeren van het instrument Buurtbudgetten. Met dit instrument wil het College de komende jaren zeggenschap en eigenaarschap van bewoners bij de ontwikkeling van hun buurt versterken. Deze aanpak is nieuw en onderscheidt zich van de verschillende variaties op inspraak en participatie methoden omdat het (nog) meer uitgaat van co-creatie en dialoog. Zowel tussen bewoners onderling als tussen gemeente en burgers. Om dit instrument te implementeren en een werkwijze te ontwikkelen voor de verdeling en toedeling van de middelen is het van belang om gezamenlijke spelregels en kaders te ontwikkelen, waarmee zowel de overheid als de bewoners in de praktijk uit de voeten kunnen. Daarnaast is van belang om bewoners(organisaties) zelf ook sterk te maken zodat zij deze rol en verantwoordelijkheid met vertrouwen op zich kunnen nemen. !WOON krijgt, in het verlengde van haar rol in de Ontwikkelbuurten ook vragen van buurtorganisaties om te helpen bij het opbouwen van de organisatie en het proces rond de besluitvorming en verdeling van middelen. Ook vanuit de ambtelijke organisatie is behoefte aan duidelijke kaders en spelregels, om het instrument Buurtbudgetten effectief te kunnen inzetten.

Om in het startjaar de gevraagde ondersteuning bij de implementatie van Buurtbudgetten te kunnen bieden, wordt aan de gemeente Amsterdam een bijdrage gevraagd in de vorm van subsidie.

De subsidie is bedoeld voor:

Ondersteuning bij de implementatie van het instrument Buurtbudgetten, ondersteuning aan bewoners(groepen) en het helpen inrichten van een leeromgeving. De gevraagde subsidie voor personele en materiële kosten bedraagt € 150.000 voor de periode september 2019 tot en met december 2020.

Hieronder wordt de aanvraag nader toegelicht.

2 Doelstelling en context

Het College wil bewoners meer zeggenschap en eigenaarschap geven over de besteding van middelen in hun buurt. Ze wil daarom experimenteren met Buurtbudgetten. Bewoners krijgen hierbij meer zeggenschap over de besteding van de middelen ten behoeve van de ontwikkeling en verbetering van hun buurt.
Er is voor gekozen om de eerste experimenten te starten in de Ontwikkelbuurten. In sommige buurten zijn al sterke buurtorganisaties die een duidelijke visie hebben op wat de buurt nodig heeft. In andere buurten zijn bewoners minder georganiseerd en staan nog aan het begin van dit proces. Ook de stadsdelen die met het instrument Buurtbudgetten gaan werken verschillen in visie, aanpak en werkwijze. Het werken met Buurtbudgetten heeft een nauwe relatie met het instrument van participatief begroten en beide kunnen elkaar versterken.
De verschillen maken het interessant om van elkaar te leren en best practices uit te wisselen en vormen praktische input voor het maken van kaders en spelregels die passen bij de bedoeling van de Buurtbudgetten. Daarom wordt een leeromgeving ingericht. Het achterliggende idee is dat het instrument gaandeweg verder wordt ontwikkeld en de volgende buurten die de komende jaren met Buurtbudgetten gaan werken, van elkaars ervaringen kunnen profiteren.
Uiteindelijk, zo is de wens van het College, zal dit de democratie in de stad versterken en de relatie tussen overheid en burgers verbeteren. De werkwijze met Buurtbudgetten zal structureel onderdeel

gaan uitmaken van de werkwijze van de gemeente en tot meer integrale financieringsvormen, waarmee beter tegemoet gekomen kan worden aan de wensen vanuit de buurt.

Relatie ontwikkelbuurten
In een groot aantal buurten zijn momenteel vergaande plannen voor vernieuwing, verbetering en verdichting. Deze 'ontwikkelbuurten' kunnen een extra impuls gebruiken op meerdere terreinen; sociaaleconomisch, fysiek (woningen en woonomgeving) en tegelijk ook duurzamer worden. Veel buurten krijgen ook te maken met een veranderde woningvoorraad en dus ook andere bevolkingssamenstelling. Het is de bedoeling van het College dat de bewoners en de buurt als geheel er op vooruitgaan. De bewoners worden daarom nauw betrokken bij de ontwikkelingen die de komende jaren in hun buurt plaats vinden. Zij weten als geen ander wat er nodig is. !WOON ondersteunt hen daarbij. Het instrument Buurtbudgetten kan een extra impuls vormen, juist in de kwetsbare buurten. De ondersteuning van !WOON bij de invoering van Buurtbudgetten ligt daarmee in het verlengde van haar rol in de Ontwikkelbuurten.

Betrokkenheid Stichting !WOON
!WOON is aanwezig in alle stadsdelen en heeft in alle buurten een netwerk van actieve bewoners, huurdersverenigingen, bewonerscommissies en ook verenigingen van eigenaren. Ook is !WOON actief in het betrekken en informeren van bewoners in de Startwijken Aardgasvrij.
Stichting !WOON ondersteunt bewoners in een aantal ontwikkelbuurten bij de vorming van buurtplatforms en mee-denknetwerken. !WOON streeft er naar de participatie van bewoners zo breed mogelijk te maken, vanuit het besef dat de buurt voor verschillende mensen een andere betekenis heeft. Om samen na te denken over wat de buurt en de bewoners nodig hebben, zijn al die verschillende invalshoeken belangrijk. Juist in het op gang brengen van die dialoog tussen bewoners en lokale partners schuilt de meerwaarde. Je moet het immers eerst als buurt enigszins eens zijn, voordat je een goede gesprekspartner van de overheid of corporatie kan zijn. Dat is niet altijd eenvoudig. Meningsverschillen en concurrentie tussen groepen bewoners, tegenstelling tussen oude en nieuwe bewoners kunnen al snel tot verdeeldheid in plaats van verbinding leiden, zeker als er middelen in het geding zijn. En zeker in buurten waar de organisatiegraad laag is, mensen zelf weinig middelen hebben en vanuit ervaringen in het verleden de nodige scepsis bestaat ten aanzien van de gangbare participatiemethoden. Buurtbudgetten kunnen nieuwe kansen en vertrouwen scheppen.

We gebruiken in deze aanvraag vaak de term bewonersorganisatie, omdat het een veelvoud aan organisatievormen dekt. In de praktijk sluiten we aan bij de benaming die bewoners zelf gebruiken. In de ene buurt is dat een meedenknetwerk, in een andere een buurtplatform, een buurtraad, een bewonersgroep, community of zelfs een buurt coöperatie. Niet alleen de benaming, ook de situatie en organisatiegraad verschilt per buurt. Belangrijk is om vraaggericht en per fase mee te bewegen op wat de bewoners zeggen nodig te hebben voor de volgende fase of volgende stap. Ook het schaalniveau per buurt verschilt en moet aansluiten op wat de bewoners als 'hun buurt' beschouwen. Dat geeft de meeste kans op succes en het creëren van een gevoel van eigenaarschap.

Bijdrage !WOON aan de implementatie van Buurtbudgetten
!WOON is gevraagd om vanuit haar ervaring met bewonersondersteuning en participatie bij te dragen aan het ontwikkelen van een werkwijze rond de implementatie van het instrument Buurtbudgetten. Van belang is om gezamenlijk kaders en spelregels te ontwikkelen, die zowel recht doen aan de eisen van rechtmatigheid en doelmatigheid vanuit de overheid, maar ook aansluiten op de waarden, wensen en dynamiek van bewoners(organisaties).

Bewonersgroepen zijn enthousiast over deze nieuwe kans om meer zeggenschap en invloed te verwerven ten aanzien van de ontwikkelingen in hun buurt. De reeds gestarte experimenten met participatief begroten laten een grote (individuele) betrokkenheid zien. Om ook met elkaar de dialoog aan te gaan en als buurt meer gezamenlijke verantwoordelijkheid te nemen in dit proces vragen bewoners om ondersteuning bij het opbouwen van hun buurtorganisatie en/of –netwerk, zodat zij beter toegerust zijn om deze kans, maar daarmee ook deze verantwoordelijkheid goed te kunnen benutten en hanteren.
!WOON wil daar graag aan meewerken. Het ligt in het verlengde van de ondersteuningstaken die !WOON op complex- en buurtniveau uitvoert. Als stadsbrede instelling, met vertakkingen in alle wijken, zien wij goede mogelijkheden om bij te dragen aan een duurzame implementatie van het instrument Buurtbudgetten. We doen dit in nauwe samenwerking met het Programmateam Democratisering, maar zullen ook de (professionele) samenwerkingspartners in de wijken bij de ontwikkeling betrekken met het oog op borging van vervolg ondersteuning van de buurtplatforms. !WOON ziet zich vooral als aanjager en medeontwikkelaar van deze beweging om meer zeggenschap en initiatief van bewoners te faciliteren en te waarderen. Haar inzet per buurt is daarmee per definitie tijdelijk.

Stand van zaken
In de aangewezen buurten is het proces om de buurt plannen te laten indienen al in volle gang. Sommige plannen zijn al goedgekeurd en in uitvoering, met een actieve betrokkenheid van de bewoners zelf (bijvoorbeeld in Zuidoost). Anderen staan aan de vooravond van stemmen op ingediende plannen, die zo mogelijk nog dit jaar worden uitgevoerd (Noord en Nieuw-West).
In Zuidoost is gekozen om het budget aan twee buurtorganisaties toe te kennen (Hart voor de K-buurt en Platform G-buurt). In Noord en Nieuw-West is meer de systematiek van participatief begroten gevolgd, waarbij bewoners en ondernemers uit de gekozen buurten (resp. Kleine Wereld en Bloemenbuurt Noord en Slotermeer Noordoost) plannen kunnen indienen, waarover op een interactieve wijze gestemd kan worden. De ervaringen met deze systematiek van participatief begroten is ook interessant voor toepassing op andere onderdelen van de stadsdeelbegroting.
De vergelijking met de aanpak in Zuidoost is interessant om te bezien wat een verdergaande vorm van zeggenschap van de buurtorganisatie over het budget kan opleveren. Maar laat ook zien waar de knelpunten in besluitvorming en uitvoering zitten, zowel aan de kant van de bewoners als aan de kant van het stadsdeel. Door gezamenlijk aan oplossingen te werken die tegemoet komen aan wensen en eisen aan beide kanten, bouwen we aan een kader dat goed werkbaar is voor toepassing van het instrument Buurtbudgetten. Tegelijkertijd vergroot deze samenwerking het onderling vertrouwen. Best practices in de ene buurt kunnen middels de leeromgeving gedeeld worden met andere en volgende buurten.

3 Aanpak

In dit startjaar tot en met volgend jaar is de inzet gericht op de volgende drie doelstellingen:

1. Mee opbouwen en inrichten van een interne en externe **leeromgeving**
2. **Ondersteuning** bewonersgroepen en ontwikkelen basispakket aan dienstverlening
3. **Borgen** en versterken positie bewonersgroepen in regelgeving (link met buurtrechten)

Ad 1. Mee opbouwen en inrichten leeromgeving
Doel is om **kaders en spelregels** te ontwikkelen voor de toedeling en verantwoording van de middelen. Vragen daarbij zijn onder andere:

- Waar mag het budget aan besteed worden?
  Bijvoorbeeld alleen activiteiten en materiële zaken of ook voor het opbouwen van de buurtorganisatie, een buurtruimte, vergoedingen voor vrijwilligers, betaalde inzet van buurtbewoners, competentie ontwikkeling enz.
- Wie mogen erover beslissen en hoe komt besluitvorming op buurtniveau tot stand?
  Hoe zorgt een buurtgroep voor draagvlak in de buurt, waar moet dat aan voldoen?
  Hoe verhoudt dat zich tot de taken en bevoegdheden van bijvoorbeeld de gebiedsteams?
- Hoe is de verantwoording geregeld? Aan welke eisen moet dat voldoen?
  Wie is eindverantwoordelijk?
  Hoe blijft het proces ook tussentijds transparant en controleerbaar (zowel voor de gemeente als voor de bewoners).

Werkwijze
- Samen met het programmateam Democratisering inrichten van een leeromgeving door inbreng vanuit de eerder opgedane ervaring en de huidige praktijk, waarbij !WOON meedenkt vanuit het bewonersperspectief en de behoefte van bewoners(organisaties). Waar mogelijk van meet af aan met bewoners samen.
- Organiseren van uitwisselen van ervaringen tussen de stadsdelen waar de eerste experimenten gestart zijn.
- Organiseren van leeromgeving voor bewoners(organisaties) onderling, uitwisseling van ervaringen tussen de buurten (stadsdeel overstijgend).
- Procesbegeleiding bij het ontwikkelen van voorstellen voor kaders en spelregels die werken in de buurt én die passen in de eisen van doelmatigheid en rechtmatigheid van de overheid.
- Gezamenlijk leren: toewerken naar gezamenlijk sessie (ambtelijk en bewoners) zodat een afgestemde set kaders en spelregels ontstaat waar goed mee gewerkt kan worden.

Ad 2. Ondersteuning buurtplatforms en ontwikkelen basispakket aan dienstverlening.

In een aantal buurten waar gestart wordt met de invoering van Buurtbudgetten zijn al sterke buurtorganisaties, met name in Zuidoost. Zij hebben hun eigen gebiedsplannen al klaar en budgetten zijn al toegezegd. Soms is al met de uitvoering begonnen. De organisaties lopen daarbij tegen allerlei vraagstukken op en doen een beroep op !WOON om te helpen alles in goede banen te leiden. Het kan gaan om organisatorische zaken rondom de administratie en beheer tot en met bemiddelen bij of het voorkomen van conflicten of het organiseren van brede buurtbijeenkomsten of het opzetten van regiegroepen. Het valt te verwachten dat buurtgroepen in andere buurten tegen dezelfde vraagstukken aanlopen. Daarom ontwikkelen we een basispakket met tools en workshops, waar bewonersgroepen al naar gelang hun behoefte gebruik van kunnen maken.

Werkwijze
- Concrete ondersteuning bieden aan de bewonersorganisaties, daar waar actuele vragen zijn in verband met de Buurtbudgetten. Het lijkt ons verstandig hierbij te kiezen voor maximaal 3 gebiedspilots, waarbij we samen met bewoners meer inhoudelijk de diepte kunnen ingaan.
- WOON brengt de ervaringen en de vraagstukken die er spelen ook weer in de stedelijke bijeenkomsten met de betrokkenen van stadsdeel en het programmateam democratisering.
- Deze ervaring gebruiken we tevens voor het ontwikkelen van een basisdienstverleningspakket (tools, ook digitaal, workshops, inspirerende voorbeelden van andere groepen, do's en don'ts). Zo ontstaat een vraaggericht, modulair aanbod ('menukaart') dat bewoners helpt in de verschillende fasen bij het (gaan) werken met Buurtbudgetten.

- Faciliteren van uitwisselingen tussen buurten onderling (peer learning), zodat bewoners kunnen leren van elkaars ervaringen. Deze aanpak is in het verleden heel effectief gebleken.
- Betrekken van lokale partners die een rol kunnen spelen bij de vervolg ondersteuning en verdere uitrol en ontwikkeling. Bij de uitwisseling tussen buurten kan ook de Bewonersacademie weer betrokken worden, die in de tijd van de wijkaanpak juist voor dit doel is opgezet door !WOON.
- De ondersteuning is gericht op de startfase, uiteraard zijn de buurtorganisaties vrij om te kiezen waar en van wie ze ondersteuning willen. !WOON kan ook behulpzaam zijn bij het organiseren van vervolgondersteuning of het vinden van de juiste expertise op een bepaald vraagstuk. De benodigde expertise kan immers vaak in de buurt zelf gevonden worden (assed based community development), waardoor deze hiervan ook profiteert

Ad 3. Borgen zeggenschap en positie bewoners (link met buurtrechten)
Een verder liggend perspectief, dat we willen verkennen is om de positie en invloed van bewoners ook te borgen in regelgeving op lokaal niveau. Dit sluit aan bij de ontwikkeling van buurtrechten, waarmee het College momenteel experimenteert.
Het organiseren van meer zeggenschap van bewoners gaat immers niet alleen over de (eenmalige) besteding van budgetten. Bewoners(groepen) en initiatiefnemers willen structureel meer invloed en positie om mee te kunnen beslissen over de ontwikkelingen in de buurt, de prioriteiten en samenhang en de wijze waarop het stadsdeel of de gemeente inspeelt op de behoefte van de buurt. Dan ontstaat een gevoel van eigenaarschap en duurzame betrokkenheid.
Het is daarom goed de met het experiment Buurtbudgetten opgedane ervaring te verbinden met regelgeving waarin de positie en rechten van bewoners worden vastgelegd. De eerder ontwikkelde kaders en spelregels zouden hiervoor de basis kunnen vormen, naast zaken als Right to Bid, Right to Challenge. Zoals er afspraken zijn gemaakt in het kader van de Overlegwet voor de rechten van bewonerscommissies op complexniveau bij ingrijpende zaken als sloop, renovatie of nieuwbouw, zo kunnen er wellicht in de toekomst voor bewonersgroepen ook (kader) afspraken op buurtniveau gemaakt en geborgd worden in regelgeving. In het streven naar co-creatie helpt het als bewoners een meer gelijkwaardige partner van de overheid kunnen zijn.

4 Projectorganisatie

We werken in dit experiment nauw samen met programmateam Democratisering en de projectleiders van de stadsdelen. Na het besluit over de inzet van !WOON werken we het plan van aanpak verder uit in concrete acties, planning en fasering.
De vervolgfase wordt steeds in nauwe afstemming met het programmateam en de projectleiders in de stadsdelen opgesteld, zodat tussentijds bijstellen op basis van nieuwe inzichten mogelijk blijft.

5 Tijdpad en kosten

Om de benodigde inzet te kunnen plegen op zowel stedelijk als buurtniveau is minimaal het equivalent van 1 fte aan uren nodig naast een budget voor materiële uitgaven. De verschillende onderdelen vragen echter om inzet van verschillende soorten expertise in dit proces. Daarom is gekozen voor een budget aan uren dat vraag- en doelgericht ingezet kan worden. Van inzet in de leeromgeving tot ondersteuning bewonersgroepen. Dit kan ook de inzet van expertise uit de buurt of lokale partners betreffen, afhankelijk van de vraag. Het materieel budget is benodigd voor het organiseren van bijeenkomsten, workshops en het ontwikkelen van materiaal en documenten in het kader van de leeromgeving.

Uren inzet voor de periode september 2019 t/m december 2020	€ 125.000,-
Budget voor organisatiekosten en materiaalontwikkeling	€ 25.000,-
	---
Totaal benodigd en aangevraagd budget	€ 150.000,-

De inzet van !WOON wordt verantwoord conform de voorwaarden in de subsidiebeschikking.